

BASES PER A LA UNIFICACIÓ DE L'ORTOGRAFIA VALENCIANA.

Es un fet acceptat hui, per casi be tots, que la llengua pròpia és la més alta manifestació de la personalitat d'un poble i que aquells pobles que han recobrat la seua consciència com a tals no sols s'entreguen a l'ús del seu propi parlar, sinó que aspiren a la seua màxima depuració com a fenomen cultural i com a prova de que volen tornar a ser ells mateixos. Moltes causes, no totes literàries i cap d'elles desconeguda, han produït a l'hora d'ara una curiositat viva i desperta envers totes les manifestacions espirituals dels Països Valencians i singularment envers el seu parlar. Es a dir que el nostre poble comença a sentir la dignitat de la llengua pròpia. Deure de patriotisme i de cultura és treballar per a que eixe impuls no s'afeblisca i per a remoure tots els obstacles que s'oposen a la seua expansió. Un d'ells, potser el més gran, radica en la manca d'unitat ortogràfica que posa als editors i en general a qui ha d'escriure en la nostra llengua, en la situació semblant al pianista confús davant un instrument on no tingués la certitud que les notes són correctament colocades i obliga ademés al llegidor a una veritable crítica d'interpretació dels textos a la qual ni és, ni té perque ser preparat el gran públic. Es, doncs, l'adopció d'un sistema ortogràfic unitari sino volem ofegar al bressol mateix, eixe esplet de curiositat patriòtica tan prometedora de fruits.

x x

x

Posat que tot sistema ortogràfic és per força imperfecte i convencional, no semblarà de primer antuvi el problema de tanta magnitud com nosaltres pensem; més té dificultats que molts no sospiten. Es la primera, la necessitat de posar d'acord, sincerament i eficaç, a aquells que en les seues produccions intel·lectuals empren la nostra llengua i obtenir després un consentiment automàtic i sense reserves de la massa de lectors. Es la segona, que per a que siga útil un sistema ortogràfic cal fer-lo poc complicat, lògic, servit de mitjans eficaços de propaganda i sense notes que puguin provocar discrepàncies d'importància.

Es per esta raó que un sistema de creació individual, sense un mínim inicial prou creixcut d'adhesions incondicionals, no és moralment viable, i, per la mateixa, cal fer tots els possibles per no deturar-se en eixe mínim, a fi de que les adhesions arriben al màxim, i siguen quan més eficaços i representatives millor.

Eixa és la nostra més gran satisfacció. Els escriptors i investigadors del País Valencià, les Corporacions i publicacions més preparades de la nostra terra, amb un patriotisme que mai s'enaltirà prou, han arribat a l'acord transaccional que suposa el sistema que ací s'explana. Va sense dir que no hi ha cap vençut, puix les autoritats filològiques que sota-firmen, mantenen els seus punts de vista científics penyor viva de nous progressos. Però tots acaten les grafies aprovades. Al temps, a aquelles autoritats i a la novella generació d'estudiosos pertany la cura i la missió, prou feixuga i prou llarga, d'anar rectificant i millorant un sistema - a base també naturalment d'amples acords- que deixant a un costat altres raons no

pot ser tan madurat com caldria si hem d'acordir oportunament a la satisfacció lègitima que de manera imperativa demanen tant les necessitats com les inquietuts de l'hora present.

A este efecte s'inserten les Bases ortogràfiques unificadores i es publica el Vocabulari a elles adaptat que tan útil ha de ser a tots els estudiosos i per aquelles fills d'esta terra que senten l'orgull del propi idioma.

I rés més que demanar la cooperació entusiasta del nostre poble en esta obra de depuració, de dignificació, d'estilissació de la llengua vernacula, manifestació la més autèntica del seu esperit i del seu propi geni.

B A S E S

=====

1.- En principi de paraula s'escriu b i no p en els prefixes ab-, ob-, sub-, (abdicar, objecció, substantiu) i s'escriu p i no b en cap (captar). Excepcions: apte, apnea, optar òptic, òptim; cabdal, cabdell, cabdill. Tan la regla com les excepcions s'extenen als composts i derivats (de substància, insubstancials; de cabdell, cabdellar) i; esta observació deu donar-se per feta en tots los casos semblants.

2.- S'escriu p davant t, c, s, n (asèpsia, hipnòtic); b davant d (hebdomadari). Excepcions: dissabte, dubte, sobte.

3.- En final de paraula s'escriu p (cap, camp, cup (recipient), macip). Excepcions: finals en fob (hidròfob) i en sil.lab (monosil.lab); darrere consonant en paraules de les quals porten b els femenins i derivats (corb, cf. corbera) i (amb o ab preposició) adob, alarb, aljub, baobab, barb, cub (fig. geomètr.) club, exub, gàlib, nabab, torb, tub.

4.- Davant l i r mai s'escriu v.

5.- La c representa un só gutural (cap) i un atre alveolar (cep); la g representa igualment un só gutural (gat) i un atre galatal (gent). Els sons guturals c i g poden confondre's, en mig i final de paraula. En mig de paraula s'escriu c davant c, s, t, i z; s'escriu g davant d, g, m, n. (acció, eczema, fragment, insigne). Excepcions: acmé, aràcnid, dracma, estricnina, icneumon, icnografia, tècnic, anècdota, sinècdote i llurs derivats.

6.- En fi de paraula s'escriu c (arc, solc). Excepcions: Darrere consonant en paraules de les quals porten g les femenins i derivats (amarg, cf. amarga, amargor). En paraules acabades en fag, fug, feg i atres en general cultes i extrangeres que'n duen en les llengües originàries (rizófag, centrífug)

7.- Davant e, i, se representa el só gutural de g mitjançant la intercalació d'una u muda (guerra)

8.- El só gutural de c davant e, i, se representa mijançant la q seguida de u muda (que, quina).

9.- El só gutural de c davant una u i atra vocal que formen una sola síl.laba se representa per q. Si la segona vocal és e, i damunt la u s'escriu la dièresi, (quant, frequënt, obliquitat, quota).

10.- En principi de paraula s'escriu ad i no at (adjacent). Excepcions: Davant z (atzembla) i en atlas, atlàntic, atleta, atmòsfera).

11.- En fi de paraula s'escriu t i no d (pit, ardit, avalot, mut).[†] Excepcions: Darrere consonant en les paraules de les quals porten d els femenins i derivats (estupend, cf. estupenda; sord cf. sorda; esguard, cf. esguardar).- Darrere vocal en els femenins acabats en etud, itud (consuetud, solitud).- En algunes paraules tècniques i estrangeres com anhidrid sumand, babord, lord.

12.- El só palatal de g se representa davant e, i, per g (gesta, gent, girar).- Excepcions: Se representa per j davant ecc -ect (adjetiu, abjecció); en jersei, majestat i en alguns noms de procedència bíblica o grega com Jesús, Jehú, jerarquia, jeroglific i llurs derivats (jerárquic, jesuita).

13.- El só de palatal africada sorda (ch castellana) s'escriu x en principi de paraula (xic); tx no principiant ni acabant paraula (empatxar); acabant paraula g darrere i; ig en qualsevol atra posició (safareig).

14.- Per tal de distingir la ll (aquell) de la l geminada o doble (intel.ligència, mol.le) s'escriu entre les dues l un puntet volat).

15.- Davant b, p, m. s'escriu m i no n per regla general (semblar, ampriu immaculat) llevat d'alguns casos per tractar-se de composts i derivats x (granment, tanmateix).

16.- Davant f s'escriu n en con-, en-, in-, (confirmar, enfit, infecció) llevat d'emfasi emfisema, emfiteütic i emfraxi. En qualsevol altre cas s'escriu davant f sempre m (amfora, ambibològic).

17.- Davant consonant, fora b, f, p i m, s'escriu n i no m.- Excepcions: comte (títol nobiliari), impremta, femta, domtat, somriure, premsa, tramvia i els composts de vir (triumvir).

X 18.- S'escriu mp en a/simptoma, assumpció, assumpte, atemptar, compte, (cast. cuenta), consumpció, consumptiu, contemptible, eclàmpsia, exempció, exempt, metempsicosis, palimpsest, perempció, peremptori, preempció, presumpció, presumptiu, prompte, redempció, redemptor, resumpció, simptoma, sumpció, sumptuos, temps, temptar, temptativa, transumppte i en llurs composts o derivats.

19.- El só de rr se representa per r darrere consonant i també darrere dels prefixes ante-, contra-, sobre-, supra-, uni-, bi-, tri-, anti-, hipo-, mono-, di-, tetra-, poli-, i a privatiu (antireligiós, aritmíic).

20.- S'escriu r final en els substantius formats dels sufixes -ar (col·lectius o de lloc com canyar), -cr (de personax, lloc, instrument o planta com ferrer, llorer), -or (derivats d'adjectius o verbs, generalment abstractes com blancor), -dor (de persones, lloc o instrument com llavador, llaurador); en els adjectius com rebedor, esdevenidor, quibenclouen ordinàriament una idea de futur; en els noms dels quals porten r els femenins i derivats (clar, lleuger), en els infinitius aguts (partit); en els infinitius plans que no acaben en re (nàixer, pero vendre, vore) i en còrrer),

21.- El só alveolar sonor x de s (cosa) se representa per z en principi de paraula i darrere de consonant i per s entre vocals (zerò, dotze, casa).- Excepcions: dacsa, endinsar, enfonsar i en el prefixe trans- (transigir).

22.- El só alveolar sord de s (massa) se representa en principi de paraula i darrere consonant per s o c segons l'etimologia, i entre vocals per c o ss també segons l'etimologia. Davant a, o, u la c pren la forma de ç (ç trencada) (serp, céquia, cendra, València, pansa, mustaçaf, açut, possessió).

23.- S'escriu c o ç i no s darrere c (acció)fora sacsar i sos derivats; en les terminacions -ància, ència (repugnància, València); en les terminacions -ança, -ença quan son sufixes de derivació o venen de paraules que porten c (esperança, creença, França; pero ansapensa); en els adjectius derivats de llatins de tema en c que porten z en castellà (capaç de capax, -acis, castl. capaz), i, per regla general en paraules corresponents a altres castellanes del mateix origen que porten z (braç, castl. brazo). No sempre, però, és certa la correspondència de z castellana i c valenciana, com pot comprobar-se en Sardenya, Còrsega i en el prefixe valencià bes-, que correspon als castellans bis- i biz- (besnet, bescuit, cf. biznieto, bizcocho, pero besavi = bisabuelo).

24.- S'escriu s, ss, no c o ç en els sufixes de derivació -as, assa, -issa, -us, -ussa, -dis, -dissa (enjogassat), de joc; pallissa; pallús, de palla; xilladissa, de xillar) i en carabassa, fogassa, rabassa, mostrassa, panis, pastis, vernís, mestís, garbissos, granissa, bardissa, llonganissa).

25.- S'escriu z i no s ni ss en les paraules cultes començades per zoo, en les acabades en -zoic, zoari i en algunes altres aiximateix cultes (Zoologia, paleozoic, hematozoari, amazona).

26.- S'escriu s i no ss darrere els prefixes llatins ante-, contra-, sobre-, supra-, uni-, bi-, tri-, i grecs a- (privatiu), anti-, hipo-, para-, mono-, di-, tri-, te-, tra-, poli-, (unisonant, monosil·làbic).

27.- S'escriu la dièresi (¨) sobre la i i la u quan no porten accent següent a una altra vocal i pertanyen a síl·laba distinta (desduïa, diürnal). Excepcions: Darrere els prefixes inicials co-, re-, (coincidir, reunir) i la i dels sufixes -isme, -ista, de la terminació verbal -int, i de la terminació verbal -irx dels infinitius fins en llurs composts els futurs

i condicionals (egoisme, egoista, deduint, conduir, conduiré, conduiria).

28.- L'apòstrof s'escriu davant o darrere consonant o consonants, restes d'una paraula monosil·làbica qui ha perdut la seua vocal per elisió, com un article o un pronom aton (l'home, de l'home, porta'l). Fora estes i la preposició de, no és corrent apostrofar les paraules més que per tal de representar exactament una pronúncia popular. Cal advertir que les elisions no son obligatòries i l'escriptor pot ometre-les, singularment en els diàlegs.

29.- Les formes no apostrofades ni accentuades dels pronoms personals que segueixen immediatament una forma verbal s'escriuen unides a ella mitjançant un guionet, i quan son dues o més eixes formes pronominals van també unides les unes a les atres mitjançant el guionet (portar-te, portar-te-ho, portarte'ls),

30.- S'escriu el guionet en paraules compostes unint les parts components ~~xxxxxx~~ quan estes ho son dels prefixes pseudo-, sots-, vice-, ex- (en casos com ex-president); en les compostes de forma personal de verb i substantiu (guarda-robes), i de substantiu acabat en vocal i adjectiu (o participi) iniciat per r, s, x (cama-sec); en sord-mut, quasi-contracte, pre-romà, pro-sector, després-ahir, nord-est, històric-arqueològic i consemblants.

31.- La lletra h no més s'escriu quan ho exigix la etimologia, no mai per a substituir una consonant perduda (haver, ahir; pero raó no rahó).

32.- S'accentuen totes les paraules agudes que terminen en vocal: anirà, aniré, aní, condició, algú.

Les paraules que terminen en as, es, is, os, us: vindràs, cortés, país, capciós, confús.

Les agudes que terminen en en, in: ofèn, esplín.

Les paraules planes que no terminen en cap de les dotze terminacions dites: hidròfob, càrrec, centígrad, telègraf, catàleg, fàcil, àtom, telèfon, príncep, córrer, lícit, índex, òbals, anàven, dirieu.

Les paraules esdrúixoles s'accentuen totes: màxima, múltiple, custòdia, cúria, València.

Tota a accentuada porta l'accent greu: voldrà.

Tota i i tota u accentuades, l'agut: panís, Rússia.

Tota e i tota o obertes, el greu: clemència, òliba.

Tota e i tota o tancades, l'agut: església, recò.

Es troben asovint als vocabularis dues formes d'una mateixa paraula (amb i ab; els i los; el i lo). Aixó vol dir que ambdues formes son igualment ~~llegítimes~~ llegítimes, encara que la primera siga la més usual i recomanable.

Castelló, 21 Desembre de 1932.

Acceptem les Bases ortografiques i el Vocabulari que in-
Biblioteca Valenciana
gren este quadern.

El Rat Penat protesta de la incòsideració que representa el
que ésent la més antiga societat valencianista, que tant ha fet per la
Renaixença valenciana i que ha estat present en tots els moviments del va-
lencianisme estricte, no haja segut consultada ni menys convidada a la
elaboració d'aquestes normes ortogràfiques; més com la seua missió fon, es
i deu de continuar-se de concordia dins de la gran familia valenciana
i més encara entre les diverses tendENCIES culturals i politiques, les
accèpta a titol com son de provisionals per a que siguen tot lo més
unanimes que's puga i assolixquen l'èxit que és de desijar.

*el president
Nicolau Primitiu Gomez*

Manel Tetuá Cases

Ricard Sanmartin

Manel Tetuá

Ferran Propper

Josep Gasch

Vicent Sanchis

Emili Vilella

Emili Baró

Manel Cervera

Firmen.- Nicolau Primitiu Gomez, Francesc Garcia Gascon, Ricard Sanmartin,
Manel Tetuá Cases, Ferran Propper, Josep Gasch, Vicent Sanchis, Emili Vilella,
Emili Baró, Manel Cervera.

Acceptem les Bases ortogràfiques i el Vocabulari que integren
este quadern.

Centro de Cultura Valenciana

E. G. Nadal

~~J. Sanchis Sivera~~

Carles Salvador

~~Joaquín Ruy~~

Enric Sales Gadea

Constantino Llorens

Enric Navarro-Borja

Miguel Manta

~~J. Monte Jale~~

~~Leopoldo Ruiz~~

Francisco Martínez

Per AGNACIÓ E. Navarro-Borja

~~Pablo Ferrer~~

Antoni Igual

~~Miguel Ceballos~~

Acceptem les Bases ortogràfiques i el Vocabulari que integren
este quadern.

X Eduard Martines
Ferrando

Até lo caràcter provisional que
tenen les bases anteriors no tenim
inconvenient en fer març

X P. Lluís Guzmán, Mica

X Centre d'Actuació Valen
canista

Joan Riera

X Agrupació Valencianista
Escolar

Enric L. Navarro

J. Vilabona

Luis Cebrian